

zoeken.

Onze dank gaat uit naar Douwe Walta en Dr. L. Jalink voor resp. de toestemming voor het bezoek en de determinatie van de soort.

Literatuur

- Arnolds, E.J.M., Kuyper, Th.W., Noordeloos, M.E. 1995. Overzicht van de Paddestoelen in Nederland, Uitgave Nederlands Mycologische Vereniging, Wijster.
- Bas, C. *et al.* 1995. Flora Agaricina Neerlandica 3. Balkema, Rotterdam. Bewerking *Arrhenia* door Th.W. Kuyper.
- Chrispijn, R. *et al.* 2000. Kaartenbijlage Overzicht van de Paddestoelen in Nederland, Deel I, NMV, Baarn.

Atte van den Berg, Wijhe

***Phleogena faginea* (Fr.: Fr.) Link en *Entoloma testaceum* (Bres.) Noordel. nieuw voor Nederland**

Veerkamp, M.T. 2001. *Phleogena faginea* (Fr.: Fr.) Link and *Entoloma testaceum* (Bres.) Noordel. new for the Netherlands. *Coolia* 44(2): 118-119.

In 1993 vond ik in mijn bosproefvlakken in het Bentheimerwald en het Samernrot *Phleogena faginea* en sindsdien kijk ik in Nederland naar deze soort uit. Beide bossen liggen net over de grens op de hoogte van Oldenzaal, en als er in Nederland geschikt biotoop aanwezig is kan de afstand voor het bereiken van Nederland geen bezwaar zijn. In oktober, de afgelopen herfst, was het dan zover. Voor onderzoeksinstituut Alterra ben ik momenteel bezig met een onderzoek naar paddestoelen op groot dood beukenhout. We hebben daarvoor in totaal 200 dode beukenstammen geselecteerd die verschillen in diameter en verteringsgraad en op verschillende locaties liggen. Het was op de laatste geselecteerde stam dat ik de soort vond. In de kroondomeinen ten westen van Apeldoorn groeide ze in de spleten van de bast op een staande, afgebroken dode beukenstam ('snag') in een Wintereiken-beukenbos dat sinds 1986 niet meer beheerd wordt en waar de beuken 240 jaar oud zijn. Ook in Bentheim en het Samernrot groeide de soort in spleten van de bast op staande dode bomen, maar hier was het op haagbeuk. De soort is zeldzaam in heel Europa (Krieglsteiner, 2000) en ik denk dat we hier een soort in handen hebben die indicatief is voor min of meer natuurlijke oude bossen. Ook Heilmann-Clausen & Christensen (2000) vermelden de soort als indicator voor waardevolle bossen met dood beukenhout in Denemarken.

De soort is weinig opvallend en je zult er echt naar moeten zoeken. Het bestaat uit een lichtbruin bolletje van 1-3 mm op een witachtige steel. Ingedroogd ruiken ze sterk naar maggi. Ze komen meestal in grote aantallen bij elkaar voor. En hoewel de vruchtlichamen iets van een gesteeld bovistje weg hebben behoort de soort tot de Phragmobasidiomyceten, ze hebben basidiën met dwarssepten. Fantastisch om te zien zijn ook de als een kurkentrekker gedraaide hyfen in het peridium. Er staat een goede afbeelding van deze soort in het eerder genoemde boek van Krieglsteiner.

Phleogena faginea was niet de enige leuke soort die ik afgelopen herfst op de beukenstammen tegenkwam. In Wulperhorst, een beukenbos op rivierklei bij Zeist liggen

talrijke dikke en ver verteerde beukenstammen. Enkele jaren geleden is hier op een van deze beuken door Peter-Jan Keizer de Kammetjesstekelzwam (*Hericium coralloides*) gevonden. Het exemplaar is intussen jammer genoeg verdwenen; het substraat zal uitgeput zijn. Ik vond hier wel, en zelfs op meer stammen, de Spatelharpoenzwam (*Hohenbuehelia auriscalpium*) een soort die eerder alleen nog maar van Landgoed Twickel bekend was (Arnolds *et al.*, 1995). Een week later is de soort tijdens de werkweek in Winterswijk ook in Bekendelle gevonden. Gezien de nu bekende vindplaatsen lijkt het erop dat de soort een voorkeur heeft voor loofhout op voedselrijke, basische groeiplaatsen. Ook de Kammetjesstekelzwam en de Spatelharpoenzwam staan in de eerder genoemde Deense lijst met indicatorsoorten (Heilmann-Clausen & Christensen, 2000).

Momenteel ben ik druk bezig de vele verzamelde korstzwammen te determineren, en ik ben benieuwd wat dat nog allemaal oplevert. U hoort nog van mij.

Naast het werk aan de beukenstammen gingen ook de tellingen op de meetpunten gewoon door. En ook hier stuitte ik op een bijzondere soort. Op naaldenstrooisel van Grove den in het Hulshorsterzand trof ik tijdens mijn tellingen in september, oktober en november diverse exemplaren van een *Entoloma* die iets weg had van de Dennensatijnzwam (*Entoloma cetratum*, een telsoort van het meetnet) maar de hoeden waren donkerder en hadden een spitse umbo, en thuis bleken ze ook nog viersporige basidiën te hebben, waardoor het geen Dennensatijnzwam kon zijn. Het was *Entoloma testaceum* var. *testaceum* en is nieuw voor Nederland. De determinatie leverde aanvankelijk enkele problemen op omdat ik bij het determineren de schaarse en weinig opvallende cheilocystiden in eerste instantie gemist had, waardoor ik niet bevredigend in de buurt van de Wolvoetsatijnzwam (*E. lanuginosipes*) en de Geeltepelsatijnzwam (*E. cuneatum*) uitkwam. Bij dit soort problemen kan ik gelukkig terecht bij Thom Kuyper die op zijn beurt iets meer geluk had bij het maken van een preparaat en wel de cheilocystiden opmerkte en dan is het een fluitje van een cent mits je de goede flora gebruikt, want de soort wordt nog niet vermeld in de Flora Agaricina Neerlandica. Er staat een afbeelding van de soort in het *Entoloma*-deel van Fungi Europaei (Noordeloos, 1992) en in het recent uitgekomen nummer (viel tijdens het schrijven van dit artikelje in mijn brievenbus!) van Rivista di Micologia (Consiglio, 2000).

Literatuur

- Arnolds, E., Kuyper, Th.W., Noordeloos, M.E. 1995. Overzicht van de paddestoelen in Nederland. Uitgave NMV Wijster.
- Consiglio, G. 2000. Contributo alla conoscenza del genere *Entoloma*. Parte seconda. Rivista di Micologia 43 (3): 195-198.
- Heilmann-Clausen, J., Christensen, M. 2000. Svampe på bøgestammer – indikatorer for værdifulde løvskovslokaliteter. Svampe 42: 35-47.
- Kriegelsteiner, G.J. 2000. Die Grosspilze Baden-Württembergs. Band 1. Ulmer Verlag, Stuttgart.
- Noordeloos, M.E. 1992. *Entoloma* s.l. Fungi Europaei. Libreria Biella, Saronno.

Mirjam T. Veerkamp, Werkhoven